

Italo Calvino

L'últim és el corb

Traducció de
PAU VIDAL

Epíleg de
FRANCESCO ARDOLINO

comanegra

L'últim és el corb

Nota editorial, 11

Una tarda, Adam, 15

Un vaixell carregat de crancs, 32

El jardí encantat, 41

Trenc d'alba entre les branques nues, 48

De pare a fill, 60

Home als erms, 67

L'ull de l'amo, 76

Els fills ganduls, 85

Dinar amb un pastor, 94

Els germans Bagnasco, 106

La casa dels ruscós, 114

La mateixa cosa de la sang, 120

Espera de la mort en un hotel, 130

Angoixa a la caserna, 143

Basarda al corriol, 158

La fam a Bévera, 169

Cap al comandament, 179

L'últim és el corb, 189

Un dels tres encara és viu, 198

El bosc dels animals, 210

Camp minat, 223
Vistos al menjador, 231
Robatori en una pastisseria, 239
Dòlars i velles mundanes, 251
L'aventura d'un soldat, 269
Dormint com els gossos, 284
Desig de novembre, 295
Un jutge a la forca, 308
El gat i el policia, 321
Qui va llançar la mina a mar?, 332

Desig d'unitat, 343

Nota editorial

Teniu a les mans un llibre clau per entendre la poètica d'Italo Calvino. Un aplec que, ben simptomàticament, va acompanyar l'autor durant gairebé tres dècades de revisió, reelaboració i reescriptura, fins a la versió que oferim ara. El volum va aparèixer el 1949 amb la mateixa llista de trenta contes que veieu a la taula, però vint anys més tard l'autor el va reendreçar de dalt a baix incorporant-hi canvis importants: a banda de correccions que ja s'havien efectuat en edicions anteriors i en el recull dels *Racconti*, ara queien cinc relats de la primera edició i se n'incorporaven cinc més que havia escrit en el mateix període. I sobretot, el conjunt quedava reestructurat en un ordre diferent que resseguia una classificació temàtica del tot innovadora. Calvino se'n va acabar desdient, i el 1976 torna a fixar l'ordre original, amb les esmenes de llengua i estil que durant

els anys hi havia anat incorporant. Els primers, per tant, van acabar sent els darrers. Un cop analitzada aquesta evolució editorial i comparant-ne els resultats, el lector s'admira de veure com Italo Calvino va ser capaç de deixar fixada una endreça tan perfecta i carregada de significat amb només vint-i-cinc anys. Així, doncs, hem volgut respectar l'últim desig de l'autor, i aquest és alhora el corb original i definitiu. Vet aquí el nucli generador dels elements que marquen tota una obra: lleugeresa, rapidesa, exactitud, visibilitat i multiplicitat. Calvino en estat pur.

L'ÚLTIM ÉS EL CORB

Una tarda, Adam

El jardiner nou era un noiet amb els cabells llargs recollits amb una diadema de roba. Ara pujava pel caminal amb la regadora plena, l'altre braç estirat per compensar el pes. Regava les caputxines a poc a poc, com si servís un cafè amb llet: a terra, al peu de les plantes, s'escampava una taca fosca, i quan la taca era prou gran i tova alçava la regadora i passava a la següent. Ser jardiner devia ser una bona feina perquè ho podies fer tot sense pressa. La Maria-nunziata el contemplava de la finestra de la cuina estant. Era un noi d'una certa edat, ja, però encara anava amb calça curta. I aquella cabellera que semblava una noia. Va deixar d'esbandir els plats i picà al vidre.

—Noi —va dir.

El noi-jardiner alçà la vista, la va veure i va somriure. Ella també esclafí una rialla, per correspondre i perquè no havia vist mai cap noi amb uns cabells tan llargs i una

diadema com aquella. Aleshores el noi-jardiner li va fer «vine, surt» amb la mà i la Maria-nunziata seguia rient per aquella manera tan graciosa de gesticular que tenia, i també es va posar a fer gestos per explicar-li que encara havia d'acabar els plats. Però el noi-jardiner li feia «vine, surt» amb una mà mentre amb l'altra assenyalava les torratxes de les dàlies. Per què indicava les dàlies? La Maria-nunziata va obrir la finestra per treure el cap.

—Què vols? —va dir, i esclafí el riure.

—Vols veure una cosa que t'encantarà?

—Quina?

—Una que t'agradarà molt. Vine, va. Afanya't.

—No, digues quina.

—Una cosa que t'agradarà. Te la regalo.

—Tinc els plats per esbandir, encara. I si després ve la mestressa i no hi soc, què?

—La vols o no? Si la vols vine, va.

—Espera'm —va dir ella, i tancà la finestra.

Quan va sortir per la porta de servei el noi encara era al mateix lloc, regant les caputxines.

—Hola —va dir la Maria-nunziata.

Semblava més alta perquè duia les sabates bones amb sola de suro, que era una llàstima posar-se-les per treballar, com feia ella. Però tenia cara de nena, unes faccions petites entre rínxols de cabells negres, i unes cames també

magres i infantils, mentre el cos, sota el davantal prisat, ja era ple, de noia gran. I no parava de riure: qualsevol cosa que deien els altres o ella mateixa, vinga riure.

—Hola —va dir el noi-jardiner. Tenia la pell marró, la de la cara, la del coll, la del pit: potser perquè anava sempre així, mig despullat.

—Com te dius?

—Libereso —va dir el noi-jardiner.

Ella reia bo i repetint-ho:

—Libereso... Libereso... quin nom, no? Libereso.

—És en esperanto. Vol dir llibertat, en esperanto.

—Esperanto. Que ets esperanto, tu?

—L'esperanto és una llengua —explicà en Libereso—.

El meu pare la parla.

—Jo soc calabresa.

—I com te dius?

—Maria-nunziata. —I au a riure.

—Com és que sempre rius?

—Però per què et dius Esperanto?

—No, Esperanto no, Libereso.

—Per què?

—I tu per què et dius Maria-nunziata?

—És el nom de la marededeu. Jo em dic com la marededeu i el meu germà com sant Giuseppe.

—Sangiuseppe?